

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2005

MATAMAITIC FHEIDHMEACH – ARDLEIBHÉAL

DÉ hAOINE, 24 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 go dtí 4.30

Sé cheist a fhreagairt. Tá na ceisteanna ar fad ar cómharc.

Féadfar Táblaí Matamaitice a fháil ón bhFeitheoir.

Glac le 9.8 m/s^2 mar luach g .

Féadfar marcanna a chailliúint mura dtaispeántar obair riachtanach go soiléir.

---

1. (a) Tá carr A agus carr B ag gabháil sa treo céanna feadh bóthair atá díreach agus cothrománach.
Tá gach carr díobh ag gabháil faoi luas aonfhoirmeach 20 m/s.
Tá carr A fad slí d méadar chun tosaigh ar charr B.
Ag meandar ar leith déantar coscáin chairr A a theannadh faoi luasmhoilliú tairiseach 6 m/s^2 .
0.5 s ina dhiaidh sin déantar coscáin chairr B a theannadh faoi luasmhoilliú tairiseach 3 m/s^2 .

Faigh

- (i) an fad slí a ghabhann carr A sula ndéanann sé fos
(ii) íosluch d a chinnteoidh nach mbuailfidh carr A agus carr B in éadan a chéile.

- (b) Saorthiteann mais 8 kg ó fhos. Tar éis 5 s gabhann an mhais isteach i ngaineamh.
Tagann an mhais chun fois tar éis 0.01 s de thoradh fhriotaíocht thairiseach an ghainimh.

Faigh

- (i) friotaíocht thairiseach an ghainimh
(ii) an fad slí a ghabhann an mhais isteach sa ghaineamh.

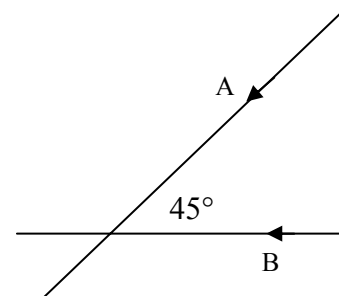
2. (a) Is féidir le bean snámh faoi luas $u \text{ m/s}$ in uisce marbh.
Snámhann sí trasna abhann ar leithead di d méadar. Sníonn an abhainn faoi luas tairiseach $v \text{ m/s}$ comhthreomhar leis na bruacha díreacha, áit a bhfuil $v < u$.
Is é an t-am is giorra a thógann sé ar an mbean an abhainn a thrasnú na 10 soicind.

Faigh, i dtéarmaí u agus v , an t-am a thógann sé ar an mbean an abhainn a rasnú agus í ag gabháil ar an gconair is gaire.

- (b) Trasnáíonn dhá bhóthar dhíreacha ag uillinn 45° .
Tá carr A ag gabháil i dtreo an phointe trasnaithe faoi luas aonfhoirmeach $p \text{ m/s}$.
Tá carr B ag gabháil i dtreo an phointe trasnaithe faoi luas aonfhoirmeach 8 m/s .

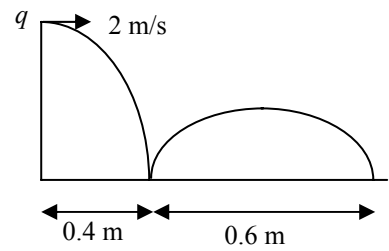
Is é $-2\vec{i} - 10\vec{j}$ treoluas cairr A i leith cairr B, áit ar aonadveicteoirí ceartingearacha iad $\vec{i}$ agus $\vec{j}$ sa treo soir agus sa treo ó thuaidh, faoi seach.

Ag meandar ar leith, tá carr A fad slí $220\sqrt{2}$ m ón bpointe trasnaithe agus tá carr B fad slí 136 m uaidh.

- (i) Faigh luach p .
(ii) Cén fad slí ón bpointe trasnaithe atá an carr A nuair is cóngaraí an dá charr dá chéile?
Bíodh do fhreagra ceart go dtí an méadar is gaire.

3. (a) Déantar liathróid a theilgean go cothrománach ó phointe q lastuas de phlána mín cothrománach faoi luas 2 m/s. Buaileann an liathróid an plána don chéad uair ag pointe atá fad cothrománach 0.4 m ó q . Buaileann an liathróid an plána an chéad uair eile ag pointe atá fad cothrománach 1 m ó q . Is é e an chomhéifeacht chúitimh idir an liathróid agus an plána.

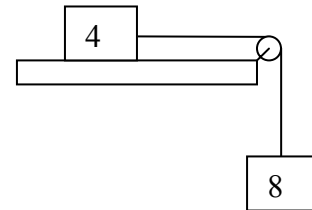
Faigh luach e .

- (b) Tá plána claonta ag uillinn β leis an gcothromán. Déantar cáithnín a theilgean suas an plána faoi threoluas tosaigh u ag uillinn α leis an bplána claonta. Tá an plána teilgin ceartingearach agus cuimsíonn sé an líne uasfhána.

- (i) Faigh raon an cháithnín ar an bplána claonta i dtéarmaí u , α agus β .
(ii) Ach an luach ar u a bheith tairiseach, taispeáin go mbeidh an raon sin ina uasluach nuair

$$\alpha = 45^\circ - \frac{\beta}{2}.$$

4. (a) Luíonn cáithnín ar mais dó 4 kg ar thábla garbh cothrománach. Tá sé ceangailte ag téad éadrom doshínte atá ag gabháil thar ulóg mhín, éadrom, fosaithe ag ciumhais an tábla do cháithnín ar mais dó 8 kg atá ar saorchrochadh faoi dhomhantarraingt.

Is é $\frac{1}{4}$ an chomhéifeacht fhrithchuimilte idir an mhais 4 kg agus an tábla.

Tosaíonn an córas ó fhos agus gabhann an mhais 8 kg síos go ceartingearach.

Faigh

- (i) an teannas sa téad
(ii) an fórsa a chuireann an téad i bhfeidhm ar an ulóg.
- (b) Dhá cháithnín ar maiseanna dóibh 3 kg agus 5 kg, faoi seach, tá siad cónasctha ag téad éadrom, doshínte, ar fad dó 4 m, atá ag gabháil thar phionna éadrom, mín ar **diomaibhse a gha**. Luíonn an mhais 5 kg ar thábla mín, cothrománach. Tá an pionna 2.5 m díreach as cionn na maise 5 kg. Déantar an mhais 3 kg a choinneáil le hais an phionna agus ligtear di titim fad slí 1.5 m go ceartingearach sula mbíonn an téad rite.

- (i) Taispeáin gurb é $\frac{3\sqrt{3g}}{8}$ m/s an luas atá faoi gach cáithnín nuair a éiríonn an téad rite.
(ii) Taispeáin nach sroichfidh an mhais 3 kg an tábla.

5. (a) Luíonn trí cinn de sféir mhíne chomhionanna P, Q agus R, ar fos ar thábla mín cothrománach agus a gcuid lár ina líne dhíreach. Tá Q idir P agus R. Déantar an sféar P a theilgean i dtreo Q faoi luas 2 m/s. Imbhuaileann sféar P an sféar Q go díreach agus ansin imbhuaileann Q an sféar R go díreach. Is é $\frac{3}{4}$ an chomhéifeacht chúitimh do na himbhuailtí uile.

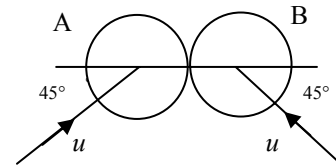
Taispeáin go n-imbhuaeileann P an sféar Q uair amháin eile.

- (b) Sféar mín A, ar mais dó m , atá ag gabháil faoi luas u , imbhuaileann sé sféar mín B, atá comhionann leis agus atá ag gabháil faoi luas u .

Treo gluaisne A roimh an tuinseamh, déanann sé uillinn 45° le líne na lár ag an ionad tuinsimh.

Treo gluaisne B roimh an tuinseamh, déanann sé uillinn 45° le líne na lár ag an ionad tuinsimh.

e an chomhéifeacht chúitimh idir na sféir.

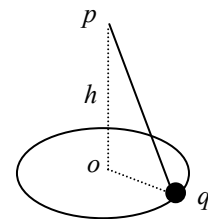
- (i) Faigh, i dtéarmaí e agus u , luas gach sféir díobh i ndiaidh an imbhuailte.

- (ii) Má tá $e = \frac{1}{2}$, taispeáin gurb é $\tan^{-1}\left(\frac{4}{3}\right)$ an uillinn idir treonna gluaisne an dá sféar tar éis an imbhuailte.

6. (a) Is é is luascadán cónúil ann ná téad éadrom neamhleaisteach $[pq]$, atá fosaithe ag an bhfoirceann p , agus go bhfuil cáithnín cónasctha don bhfoirceann eile q .

Gabhann an cáithnín go haonfhoirmeach i gciorcail cothrománach a bhfuil a lár o go ceartingearach taobh thíos de p .

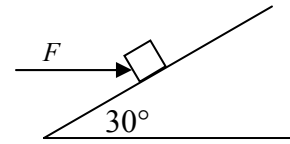
Ma tá $|po| = h$, faigh peiriad na gluaisne i dtéarmaí h .

- (b) Téad éadrom leaisteach, ar fad nádúrtha di a agus ar tairiseach leaisteach di k , tá sí fosaithe ag foirceann amháin do phointe o ar thábla mín cothrománach. Tá cáithnín ar mais dó m cónasctha don bhfoirceann eile den téad. Coimeádtar an cáithnín ar fos i dtús báire ar an tábla ag fad slí $2a$ ó o , agus ansin ligtear saor é.

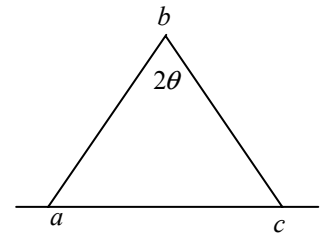
Taispeáin gurb é $\sqrt{\frac{m}{k}} \left(1 + \frac{\pi}{2}\right)$ an t-am a thógann sé ar an gcáithnín an pointe o a bhaint amach.

7. (a) Luíonn cáithnín ar meáchan dó 100 N ar phlána. Tá an plána claonta ag uillinn 30° leis an gcothromán. Déantar F , fórsa cothrománach, a fheidhmiú ar an gcáithnín. Is é $\frac{3}{5}$ an chomhéifeacht fhrithchuimilte idir an cáithnín agus an plána.

Faigh an luach is lú ar F a dhéanfaidh an cáithnín a bhogadh suas an plána.

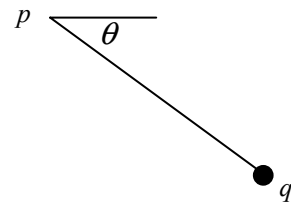
- (b) Dhá shlat aonfhoirmeacha, $[ab]$ agus $[bc]$, atá ar comhfhad, tá siad míncheangailte ag b . Luíonn siad ar phlána ceartingearach sa chaoi go bhfuil a agus c ar thalamh garbh cothrománach agus go bhfuil $|\angle abc| = 2\theta$. $2W$ meáchan na slaite $[ab]$ agus W meáchan na slaite $[bc]$. Is é μ an chomhéifeacht fhrithchuimilte ag a agus ag c , araon.

Faigh an luach is lú ar μ , i dtéarmaí θ , is gá le haghaidh cothromaíochta.

8. (a) Cruthaigh gurb é $\frac{1}{3}ml^2$ móimint na táimhe ag slat aonfhoirmeach, ar mais di m agus ar fad di $2l$, thart timpeall aise trína lár atá ingearach leis an tslat.

- (b) Slat aonfhoirmeach $[pq]$, ar mais di $9m$ agus ar fad di $2l$, tá cáithnín ar mais di $2m$ cónasctha ag q . Tá an córas saor chun rothlaithe thart timpeall ar ais chothrománach trí p . Coimeádtar an tslat i suíomh cothrománach agus ansin tugtar treoluas

tosaigh uilleach $\sqrt{\frac{3g}{2l}}$ síos di.

Taispeántar sa léaráid an suíomh atá ag an tslat $[pq]$ nuair a dhéanann sí uillinn θ leis an gcothromán.

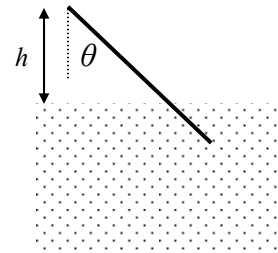
- (i) Taispeáin gurb é $\sqrt{\frac{g(15+13\sin\theta)}{10l}}$ luas uilleach na slaite nuair a dhéanann sí uillinn θ taobh thíos den suíomh cothrománach tosaigh.
- (ii) Uaidh sin, nó ar shlí eile, taispeáin go ndéanann an tslat rothlaithe iomlána thart timpeall p .

9. (a) Déantar cóimhiotal d'iarann agus d'alúmanam. Tá mais de 0.441 kg agus toirt de 75 cm^3 ag píosa den chóimhiotal. Is é 8 dlús coibhneasta iarainn agus is é 2.7 dlús coibhneasta alúmanaim.

Faigh

- (i) toirt an iarainn sa pháosa cóimhiotail.
(ii) mais an alúmanaim sa pháosa cóimhiotail.

- (b) Slat aonfhoirmeach ar fad di ℓ agus ar dlús coibhneasta di s , is féidir léi mínrothlú a dhéanamh thart timpeall a foircinn uachtaraigh atá fosaithe ag airde h taobh thuas de dhromchla uisce. Tá an tslat claonta ag uillinn θ don cheartingearach agus tá sí páirt-tumtha san uisce. Tá an tslat ar fos.

Taispeáin $\cos \theta = \frac{h}{\ell \sqrt{1-s}}$, áit a bhfuil $s < 1$.

10. (a) Réitigh an deifearchothromóid

$$x \frac{dy}{dx} - xy - y = 0$$

má thugtar go bhfuil $y = 1$ nuair $x = 1$.

- (b) Tá mais 9 kg ar crochadh le foirceann íochtarach téide éadroine ceartingearaí. I dtosach tá an mhais ar fos. Déantar an mhais a tharraingt aníos go ceartingearach faoi thústarraingt 137.2 N ar an téad. Tagann laghdú aonfhoirmeach ar an tarraingt faoin ráta 1 N de réir gach méadair trína n-ardaítear an mhais.

- (i) Taispeáin gurb é $49 - x$ an fórsa comhthoraidh aníos ar an mais nuair atá sí x méadar taobh thuas den tús-suíomh.
(ii) Faigh luas na maise ach airde 15 méadar a bheith sroichte aici.
(iii) Faigh an obair a bheidh déanta ag an tarraingt ar an téad ach airde 15 m a bheith sroichte ag an mais.